

Ik zie, ik zie, wat jij niet ziet:

Iedereen die naar nachtvlinders kijkt, komt ze tegen. Of je het nu wilt of niet: je ontkomt niet aan stippelmotten. De naam van deze groep vlinders is heel goed gekozen, want het zijn letterlijk motten met allemaal zwarte stippels. Er zijn in Nederland een aantal verschillende soorten, die vallen onder de familie van de spinselmotten (Yponomeutidae), die we scharen onder de microvlinders.

Het is niet makkelijk om de verschillende soorten stippelmotten als vlinder van elkaar te onderscheiden, maar er zijn uitzonderingen. In ons land hebben we de wilgen-, meidoorn-, vogelkers-, appel-, kardinaalsmuts, grootvlek-, waasjes- en hemelsleutelstippelmot. De laatstgenoemde drie soorten zijn overigens wel makkelijk te herkennen als imago. De hemelsleutelstippelmot is opvallend klein en grijs. De grootvlekstippelmot is makkelijk te herkennen door één grote zwarte stip op beide bovenvleugels en de waasjesstippelmot aan meerdere grijze 'vegen' (waasjes) op de bovenvleugels. De verschillen tussen de appel- en kardinaalsmutsstippelmot zijn nauwelijks te zien. De wilgen- en meidoornstippelmot lijken ook nogal op elkaar. De vogelkersstippelmot is te herkennen aan de vele zwarte vlekjes die in lange rijen over de bovenvleugel lopen. De herkenningkaart op pagina 16 en 17 laat zien waar je precies op moet letten.

Ingepakte bomen

Kenmerkend aan de stippelmotten is dat ze over het algemeen in grote aantallen voorkomen, zowel

de imago's als de rupsen. De rupsen zijn geelwit van kleur en hebben ook een aantal rijen met zwarte stippen. Als jonge rups maken ze eerst een blaas-mijntje in een blad van de waardplant. Later leven ze gezamenlijk in grote spinselnesten en kunnen ze met dit 'spinsel' een gehele struik of zelfs boom 'inpakken' en vervolgens kaalvreten. Dit is een spectaculair gezicht. In natte gebieden zijn de schietwilgen regelmatig doelwit van de wilgenstippelmot, in tuinen kan de appelstippelmot soms flink huishouden in fruitbomen. Vooral appelbomen, maar soms ook perenbomen, vallen in de smaak. Kardinaalsmuts wordt gegeten door drie soorten: zowel de kardinaalsmuts- als grootvlek- en waasjesstippelmot leeft op deze waardplant. Gezien de naam is het waarschijnlijk geen verrassing welke waardplanten de vogelkers-, meidoorn- en hemelsleutelstippelmot benutten. De meidoornstippelmot komt overigens soms ook voor op Prunussoorten, zoals kers of sleedoorn, net als de vogelkersstippelmot. De rupsen verpoppen zich in het spinsel en de poppen hangen dan als trosjes bij elkaar.

Stippelmotten kunnen massaal voorkomen. Ze leven gezamenlijke in grote spinselnesten en kunnen dan een hele struik of boom inpakken.

Waasjesstippelmot is te herkennen aan meerdere grijze vegen (waasjes) op de bovenvleugels.

het is wit met zwarte stippen

Rik Weaver

Als je de LedEmmer zet net op het moment dat stippelmotten uitkruipen, kan je de volgende ochtend een emmer vol hebben.

Ondanks dat sommige mensen schrikken van de grote hoeveelheid rupsen bij elkaar op één plant, zijn de rupsen absoluut niet schadelijk voor mensen. Voor de plant waarop ze zitten ook niet, hoewel deze soms volledig wordt kaalgevreten. Een gezonde plant zal hierdoor niet sterven en zal zich na de vraatschade weer herstellen. Bij de meeste aangetaste planten of bomen ontwikkelt zich na aantasting in hetzelfde jaar nog nieuw blad. Bij herhaaldelijke aantasting in een aantal jaren is er mogelijk wel een negatief effect op de waardplant.

Een laken of emmer vol

De rupsen worden voornamelijk in het voorjaar gezien, gemiddeld vanaf de maand mei. De meeste soorten kruipen echter al in het najaar uit het ei en overwinteren dan als heel klein rupsje. Van sommige soorten kunnen de rupsen dus al in het najaar worden gevonden. Na de verpopping vliegen de imago's van de stippelmotten ongeveer vanaf juni, maar de piek van de meeste soorten ligt in de maand juli en begin augustus. Stippelmotten kruipen vaak ongeveer tegelijk uit de pop. Wanneer je dan net op

Jurrien van Deijk

Stippelmotrupsen kunnen zich in trosjes naar beneden laten zakken op zoek naar vers blad of naar een verpopplek.

zo'n locatie besluit om met een laken en een felle lamp naar nachtvlinders te gaan kijken, ben je aan de beurt: een laken vol met stippelmotten is geen ongewoon fenomeen. Ook wanneer je enkel een nachtvlinder of LedEmmer plaatst, kun je soms hoge aantallen stippelmotten vangen. Wanneer de imago's actief zijn, kan je ze ook vrijwel overal tegenkomen, zowel in natuurgebieden als in je eigen tuin. De vrijwilligers die binnen het meetnet nachtvlinders ook de microvlinders tellen, hebben regelmatig een mooie uitdaging aan het tellen van al die stippelmotten. Sommige mensen proberen ze tot op soort-niveau te determineren. Dat lukt dus makkelijker voor de ene soort dan de andere, maar als je twijfelt is er gelukkig een mooie uitkomst: de verzamelsoort 'stippelmot onbekend'.

Wanneer je in mei wandelt, fietst of zelfs met je auto rijdt, kijk eens om je heen of je een spinselnest van stippelmotten kunt vinden. Ze zijn op veel plekken algemeen aanwezig. Stippelmotten in je tuin? Vervelend voor bijvoorbeeld je appelboom, maar het beste is om ze gewoon lekker te laten zitten. ●

Stippelmotten

Stippelmotten zijn niet eenvoudig te herkennen. In Nederland komen acht soorten voor. Drie hiervan zijn als imago nauwelijks van elkaar te onderscheiden. Deze herkenningskaart helpt je voor de overige soorten op weg om stippelmotten op naam te brengen. In het veld zijn stippelmotten vaak ook goed te herkennen aan de waardplant waar ze op zitten. Deze helpt je in ieder geval in de goede richting. Kom je er nog niet helemaal uit, dan kan je aanhouden 'Stippelmot spec.' als je de stippelmot wilt invoeren.

Grootvlekstippelmot *Yponomeuta plumbella*

Waasjesstippelmot

Hemelsleutelstippelmot

Stippelmot spec.

herkennen

Yponomeuta irrorella

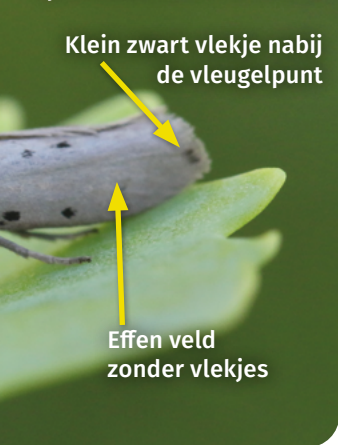

Wilgenstippelmot

Yponomeuta rorrella

Yponomeuta sedella

Meidoornstippelmot

Yponomeuta padella

Yponomeuta spec.

Vogelkersstippelmot

Yponomeuta evonymella

